

УДК 31:336.5

С. І. Вознесенська*Державна навчально-наукова установа
«Академія фінансового управління» (м. Київ)***ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИКИ
ДЕРЖАВНИХ ВИДАТКІВ В УКРАЇНІ**

Досліджуються особливості формування статистики державних видатків в Україні, аналізується міжнародний досвід, формуються практичні рекомендації.

Державні видатки, статистика державних фінансів, державний нефінансовий сектор, видатки сектору загальнодержавного управління

В умовах реалізації структурних реформ в Україні важливим є питання ефективного та результативного застосування всіх інструментів макроекономічного регулювання, зокрема державних видатків і їхніх складових.

Якісна оцінка використання державних видатків у системі макроекономічного регулювання вимагає формування відповідної статистичної бази. Сьогодні ключовими проблемами є відсутність на нормативному рівні визначення поняття «державні видатки» та їхніх складових, не здійснюється формування консолідованої статистики державних фінансів, бухгалтерський облік у державному секторі не повністю відповідає світовим стандартам.

Традиційно для дослідження державних видатків використовують статистику зведеного бюджету або сектору загальнодержавного управління для аналізу масштабів державного сектору та його внеску в сукупний попит. Разом з тим, для оцінки стійкості фінансової системи, її ефективності в управлінні фінансовими ресурсами виникає потреба в комплексному дослідженні обсягу державних видатків.

Необхідність проведення комплексного аналізу державних видатків полягає у виявленні:

високого взаємозв'язку між складовими елементами сектору загальнодержавного управління та державними фінансовими і нефінансовими корпораціями;

делегування повноважень державним цільовим бюджетним фондам, які, окрім бюджетних ресурсів, мають інші джерела фінансування, у тому числі й гарантії уряду;

розвитку квазіфіскальних операцій;

фінансової залежності Пенсійного фонду від бюджетного фінансування;

участі бюджету в капіталізації банків для розширення державного фінансового сектору;

здійснення сектором загальнодержавного управління державної політики за рахунок діяльності державних підприємств (наприклад, завдання транспортної інфраструктури, розвитку житлово-комунального господарства);

ризиків у секторі нефінансових державних корпорацій з урахуванням низького рівня контролю на стадії планування та відсутності єдиного регулятора.

Питання окремих складових державних видатків, зокрема державного та місцевих бюджетів, позабюджетних фондів, фондів соціального страхування, державних підприємств, аналізу кількісних і якісних змін у їх динаміці, оцінювання впливу бюджетного фінансування на соціально-економічний розвиток порушувало багато учених-економістів і практиків. Зокрема, М. Я. Азаров, В. М. Геєць, А. М. Ілларіонов, Ц. Г. Огонь, К. В. Павлюк, Д. В. Положенко, І. В. Розпутенко, І. Я Чугунов, Ф.О. Ярошенко та ін. Понятійний апарат державних видатків та його складових визначено в працях В. Д. Базилевича, О. Д. Василика, О.П. Віхрова, В.П. Кудряшова, С. Л. Лондара, І. О. Луніної, В. М. Опаріна, В. Ф. Роля, О. Р. Романенко, В. М. Федосова та ін. Проблеми бухгалтерського обліку та статистики в державному секторі окреслено в роботах Ф. Ф. Бутинця, Р. Т. Джога, Т. І. Єфименко, С. І. Юрія, В. Г. Швеця та ін. Разом з тим залишається дискусійним ряд питань методологічного характеру щодо комплексної оцінки державних видатків України та їх розрахунку. Наявність консолідованої статистичної інформації стосовно обсягу державних видатків, чіткого регламентування збору, накопичення і систематизації її дозволить здійснити повноцінний аналіз стану державних видатків в Україні, кількісної оцінки впливу останніх на макроекономічні процеси. Усе це обумовило мету й вибір нашого дослідження.

Поняття «державні видатки» широко розкривається у вітчизняній фінансовій та макроекономічній науці. Загалом, державні видатки – це грошові відносини з приводу розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів грошових ресурсів держави з метою фінансування загальнодержавних потреб соціально-економічного розвитку.

У фінансовому праві державні видатки виділено в окремий інститут державних видатків, який утворюється фінансово-правовими нормами, що регулюють суспільні відносини щодо витрачання державних та комунальних грошових ресурсів [2].

Більшість науковців в систему державних видатків включає: видатки державних і комунальних підприємств, організацій та установ, а також видатки держави, що здійснюються з державного бюджету, місцевих бюджетів усіх рівнів, бюджетних і позабюджетних централізованих державних та місцевих фондів.

Макроекономічний підхід поділяє сукупні державні видатки на споживання в державному секторі, трансферти приватному сектору, відсотки з державного боргу та інвестиції [1].

У нормативно-правових актах України, інструкціях, методичних рекомендаціях поняття «державні видатки» відсутнє. Тільки в ст. 95 Конституції України указано, що будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби,

розмір і їх цільове спрямування визначаються виключно законом про державний бюджет України.

Принципи побудови системи статистики державних видатків, методологічні основи та практичні прийоми статистичного вивчення державних видатків визначено Міжнародним валютним фондом у Керівництві МФВ зі статистики державних фінансів 2001 року [8]. Центральне місце в охопленні системи статистики державних фінансів займає сектор державного управління, який визначається, відповідно до Системи національних рахунків 1993 року, на основі інституціональних одиниць. Нерідко окремі функції органів державного управління виконуються державними корпораціями. Для обліку податково-бюджетних операцій і видів діяльності, що здійснюються за межами сектору державного управління, рекомендується складати статистику по державному сектору та виділяти операції між одиницями сектору державного управління й державними корпораціями (організаціями).

У березні 1996 року для висвітлення економічних і фінансових показників країн-членів МВФ було ухвалено спеціальний стандарт поширення даних (ССПД) [5]. Надання інформації зі статистики країни згідно з вимогами стандарту МВФ має на меті поліпшення макроекономічної політики і функціонування фінансових ринків. Відповідно до ССПД Міжнародного валютного фонду комплексною статистичною основою для податково-бюджетного сектору можуть бути операції сектору загальнодержавного управління або операції державного сектору. Операції сектору загальнодержавного управління охоплюють операції всіх одиниць органів державного управління (включаючи системи соціального страхування) незалежно від того, функціонують вони на центральному чи місцевому рівні. Операції державного сектору обіймають операції сектору державного управління, нефінансових державних корпорацій і фінансових державних установ (наприклад, банків розвитку). За інституційними секторами економіки державні корпорації відносяться до сектору нефінансових і фінансових корпорацій.

У країнах, де основна увага при аналізі та розробленні економічної політики приділяється державному сектору, наприклад, там, де важливою змінною політики є потреба державного сектору в запозиченнях, комплексною основою повинні бути операції державного сектору; в інших випадках можна використовувати операції сектору державного управління.

В основному більшість країн веде статистику по державних видатках сектору загальнодержавного управління, тобто видатках державних і локальних бюджетів, фондів соціального страхування та державних цільових позабюджетних фондів. У 24 країнах до складу державних видатків відносять видатки нефінансових державних корпорацій. Серед них можна виділити Бразилію, Мексику, Венесуелу, Канаду, Латвію, Угорщину, Румунію (Бразилія до складу державних видатків включає і видатки монетарних державних корпорацій, охоплюючи Центральний банк (табл. 1).

Таблиця 1

**Країни, які включають до складу державних видатків
обсяг видатків державних фінансових корпорацій**

Нефінансові державні корпорації (24 країни)	Монетарні державні корпорації, включаючи Центральний банк (6 країн)	Немонетарні фінансові державні корпорації (2 країни)	Інші видатки державних агентств, спеціальних фондів, які мають власні бюджети й одночасно включаються до складу бюджетів міністерств (12 країн)
Бразилія, Мексика, Венесуела, Уругвай, Канада, Угорщина, Латвія, Румунія, Алжир, Нігерія, Барбадос, Болівія, Камерун, Коста-Ріка, Домініканська Республіка (включається сума боргу корпорацій), Еквадор, Гренада (включається сума боргу корпорацій), Гондурас, Ямайка, Мавританія, Нікарагуа	Бразилія, Бахрейн, Беліз, Нікарагуа, Катар, В'єтнам	Беліз, Болівія	Бельгія, Бенін, Боснія і Герцеговина, Колумбія, Хорватія, Єгипет, Німеччина, Косово, Намібія, Португалія, Сербія, Узбекистан

Джерело: *World Economic Outlook Database April 2012* (<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/01>).

У зв'язку з членством України в таких міжнародних організаціях, як Організація Об'єднаних Націй, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку та ін., є певні зобов'язання стосовно подання інформації у форматі, що відповідає міжнародним стандартам щодо її складання та оприлюднення. 10 січня 2003 року Україна офіційно стала 52 країною, що приєдналася до Спеціального стандарту поширення даних (ССПД) Міжнародного валютного фонду. Показники бюджетно-податкового сектору економіки в Україні формує і поширює Міністерство фінансів України.

Сектор загального державного управління України розподіляється на три підсектори [3]:

1. Центральні органи державного управління – Верховна Рада України, Адміністрація Президента України, Кабінет Міністрів України, міністерства, державні служби, державні агентства та інспекції, центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом; Конституційний суд України, суди загальної юрисдикції.

2. Регіональні та місцеві органи державного управління, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

3. Фонди соціального страхування: пенсійний; соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; соціального страхування з тимчасової втрати працездатності; загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Сектор загального державного управління включає також усі неринкові некомерційні організації (НКО), які контролюються і головним чином фінансуються органами державного управління. Вони створюються, як правило, для

проведення наукових досліджень, розроблення державних стандартів і нормативів та здійснення контролю за їхнім дотриманням у різних галузях. До таких НКО, як правило, належать галузеві науково-дослідницькі організації.

Міністерство фінансів України оприлюднює на своєму офіційному сайті та сайті Державної служби статистики України консолідовану інформацію про видатки: сектору державного управління (з урахуванням кредитування та погашення) на щорічній основі (не пізніше 1 липня); фондів соціального страхування (шоквартально); центральних органів державного правління (без урахування фондів соціального страхування) – щомісячно [6]. Видатки НКО окремо не виділяють, вони входять до складу видатків державного чи місцевих бюджетів.

Методологія складання даних операцій органів загального державного управління базується на Керівництві зі статистики державних фінансів 1986 року МВФ (а не 2001-го), тому показники, розміщені на сайтах й опубліковані в збірниках Міжнародного валютного фонду, відрізняються. Крім того, методичні рекомендації для повноцінного впровадження міжнародних стандартів зі статистики державних фінансів відсутні.

Статистичним департаментом МВФ щороку в збірниках «Government finance statistics yearbook» оприлюднюється інформація в розрізі країн щодо податково-бюджетних даних за макетом анкети щорічника статистики державних фінансів (табл. 2.), що включає інформацію про видатки за економічною класифікацією та функціями органів державного управління. Макет для усіх таблиць стандартний, у тому числі й для видатків.

Таблиця 2

Анкета щорічника статистики державних фінансів

Сектор загального державного управління								
Бюджетні одиниці	Позабюджетні одиниці	Фонди соціального забезпечення	Консолідація	Центральний уряд	Регіональні органи управління	Місцеві органи управління	Консолідація	Сектор загального державного управління
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Джерело: Керівництво МВФ зі статистики державних фінансів 2001 року.

Графа «консолідація» відображає взаємозв'язки між складовими сектору загальнодержавного управління, тобто державного бюджету і фондів соціального забезпечення, державного бюджету і місцевих бюджетів.

В Україні колонки «позабюджетні одиниці» та «регіональні органи управління» не заповнюються (вони відсутні). Більшість країн активно здійснює бюджетну політику через позабюджетні цільові фонди (агентства, служби), в Україні таку функцію частково виконує Спеціальний фонд державного та місцевих бюджетів. Наявність і кількість позабюджетних цільових фондів у країнах-сусідах України наведено в табл. 3.

Таблиця 3

**Перелік позабюджетних цільових фондів
у країнах-сусідах України**

Країни-сусіди	Перелік позабюджетних цільових фондів
Росія	Фонд сприяння реформуванню житлово-комунального господарства Російська корпорація нанотехнологій Інші позабюджетні одиниці
Білорусь	Відсутні
Польща	54 одиниці, серед них агентства і фонди в сільському господарстві, медицині, науці, освіті, туризмі та ін. сферах
Словаччина	17 одиниць, з них напівбюджетні організації
Угорщина	21 одиниця, серед них цільові організації в медицині, науці, освіті та інші
Румунія	8 одиниць, з них Фонд зовнішньої допомоги Міністерства фінансів, Фонд державної власності, державні інститути, які в основному фінансуються за власні доходи, але підпорядковуються міністерствам, Фонд ризику, Національна дорожня компанія та інші
Молдова	26 інститутів та агентств. Включені до сектору центральних органів державного управління

Джерело: *International Monetary Fund, GFSY 2010, Institutional tables.*

В Україні цільові агентства та служби входять до складу державного бюджету, які фінансуються за рахунок надходжень спеціального фонду, власних надходжень, державних гарантій і підпорядковуються відповідним міністерствам. До них відносяться державні агентства: автомобільних доріг, з енергоефективності та енергозбереження; резерву; з інвестицій та управління національними проектами – Національне агентство з питань підготовки та проведення Євро-2012 й інші. Виділення їх в окремий блок у статистиці державних фінансів дозволить провести економічний аналіз їхньої діяльності та рівня участі в державному секторі.

Процес складання статистики державних видатків повинен здійснюватися в декілька етапів: накопичення даних з первинних джерел, компіляції показників і балансування даних, поширення інформації. У згрупованому вигляді формула розрахунку загальних видатків сектору загальнодержавного управління матиме такий вигляд:

$$E_{GG} = \sum (E_{BA} + E_{EA} + E_{SS})^{consolidated} + \sum (E_{LG} + E_{BA})^{consolidated},$$

де E_{GG} – консолідовані видатки сектору загальнодержавного управління; E_{BA} , E_{LG} – видатки з чистим кредитуванням державного та місцевих бюджетів; E_{EA} , E_{SS} – видатки позабюджетних цільових фондів і фондів соціального страхування; *consolidated* – консолідація показників, що проводиться для уникнення подвійного відображення видатків.

Статистична інформація про обсяг видатків сектору загального державного управління у 2005–2010 роках наведена у табл. 4.

Таблиця 4

**Витрати коштів сектору загального
державного управління України за 2005–2010 роки**

Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Видатки та кредитування за вирахуванням погашення, млрд грн	192,4	243,3	313,4	434,0	444,3	525,4
у % до ВВП	43,6	44,7	43,5	45,8	48,6	48,0

Джерело: офіційний веб-сайт Державної служби статистики України (<http://ukrstat.gov.ua>).

Аналітичні таблиці про витрати коштів сектором загальнодержавного управління в розрізі економічної та функціональної класифікації надаються Міністерством фінансів України статистичному департаменту МВФ на щорічній основі. При цьому слід зазначити, що існують окремі відмінності в національній і міжнародних класифікаціях: остання є більш згрупованою та функціональною для проведення економічного аналізу як для внутрішнього користування, так і для міжнародних зіставлень. Указане вимагає проведення рекласифікації даних і побудови перехідних таблиць (табл. 5).

Таблиця 5

**Економічна класифікація видатків сектору
загальнодержавного управління в згрупованому вигляді**

Класифікація видатків згідно з Керівництвом системи державних фінансів (2001)	Коди національної класифікації України				
	зведений бюджет	пенсійний фонд	фонд соціального страхування від нещасних випадків	фонд соціального страхування на випадок безробіття	фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
1	2	3	4	5	6
Оплата праці працівників з нарахуваннями (21)	1110, 1120	040, 070	11.1, 11.2	050-070	24 (частково)
Придбання товарів і послуг, у т.ч. дослідження (22)	1130, 1140, 1150, 1160, 1170	090, 140, 160, 230, 0360	11.3-11.6	080, 140, 160, 230	24 (частково)
Споживання основного капіталу (23)	-	-	-	-	-
Виплата відсотків (24)	1200	-	-	-	-
Субсидії (25)	1310	-	1	280	-
Гранти (26)	1320, 1350, 2420, 2440	-	-	-	-

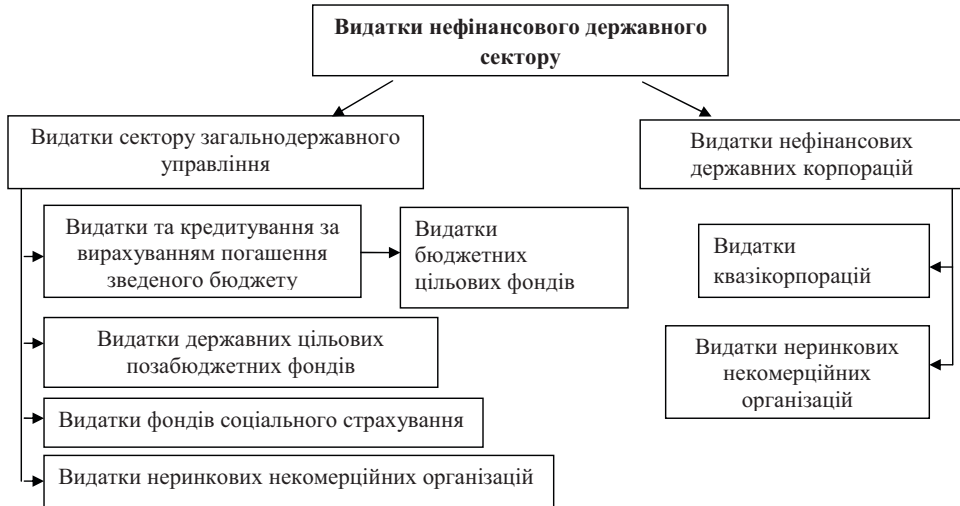
Продовж. таблиці 5

1	2	3	4	5	6
Соціальна допомога (27)	1341, 1342	0310-0350 0460, 0490, 0500	2, 3.1-3.9, 6	310	11, 15-22, 24 (частково)
Інші видатки (28)	1343, 2410	0380-0390, 0410	7-9	-	25-27

Джерело: розробка автора на основі Керівництва МВФ зі статистики державних фінансів у редакції 2001 року та звітів про виконання державного бюджету, місцевих бюджетів і фондів соціального страхування України.

До складу видатків за економічною класифікацією згідно зі стандартом МВФ не включають статті про придбання основного капіталу, створення державних запасів і резервів, придбання землі і нематеріальних активів. Це свідчить про відмінність обсягу видатків між функціональною та економічною класифікаціями.

Разом з тим, для того, щоб отримати уявлення про потреби у фінансуванні, необхідно використовувати концепцію нефінансового державного сектору, що включає сектор державного управління та нефінансові державні корпорації (див. рисунок).

Склад видатків нефінансового державного сектору
(авторська розробка)

Усі складові нефінансового державного сектору тісно пов'язані між собою. У вітчизняній державній фінансовій політиці центральне місце займає державний бюджет, який виступає донором для місцевих бюджетів, Пенсій-

ного фонду, державних корпорацій. Це засвідчує значну централізацію бюджетної політики та низьку ефективність роботи решти державних інститутів. Розглянемо частку грантів з державного бюджету іншим одиницям сектору загальнодержавного управління та субсидій державним корпораціям, що наочно відображають рівень впливу видатків державного бюджету на інші складові державних видатків (табл. 6).

Таблиця 6

**Рівень впливу видатків державного бюджету
на інші складові державних видатків (у процентах, 2009 рік)**

Показник	Україна	Країни G-8							
		Росія	США	Канада	Японія	Велико-британія	Німеччина	Італія	Франція
Гранти іншим одиницям сектору загальнодержавного управління	46,6	37,9	23,7	29,5	-	21,3	5,4	45,1	16,8
Субсидії	7,8	15,4	2,6	1,5	1,9	0,9	1,4	1,2	3,8

Джерело: *International Monetary Fund, GFSY 2010.*

З даних табл. 6 видно, що в Україні обсяг грантів іншим одиницям сектору загальнодержавного управління займає понад 46% із загального обсягу видатків державного бюджету; такий рівень спостерігається тільки в Італії серед країн G-8. Досить висока частка субсидій державним корпораціям.

При цьому слід відмітити низьку оцінку нефінансових державних корпорацій у системі державних фінансів, які, займаючи проміжну позицію між приватним сектором і державою та виробляючи одночасно продукцію, виступають інструментом реалізації державної політики, спрямовані на досягнення макроекономічних цілей. Більшість недержавних корпорацій володіє значним інвестиційним ресурсом.

Формула розрахунку загальних видатків нефінансового державного сектору має такий вигляд:

$$E_{GSnonfinance} = E_{GG}^{consolidated} + E_{GS}^{consolidated},$$

де $E_{GSnonfinance}$ – консолідовані видатки нефінансового державного сектору; E_{GG} – консолідовані видатки сектору загальнодержавного управління; E_{GS} – консолідовані видатки нефінансових державних фінансових корпорацій (видатки корпорацій за мінусом платежів у бюджет і фонди + нерозподілений прибуток).

Принципова відмінність існуючої статистики державних фінансів в Україні від міжнародного стандарту полягає в тому, що в системному поряд-

ку (як галузі макроекономічної статистики) немає тієї повноти охоплення та чіткості в структуруванні економічних операцій, потрібних для гармонізації зі СНР. Це ускладнює проведення якісних розрахунків показників рахунків сектору державного управління. Необхідне таке угруповання економічних операцій, пов'язаних з утворенням і використанням державних фінансів, яке забезпечувало б гармонізацію з класифікацією економічних операцій зі СНР.

Відхилення статистики державних фінансів від міжнародних стандартів при використанні її як вихідної інформаційної бази для розроблення рахунків по сектору державного управління викликають серйозні труднощі в реалізації якісного обчислення ряду важливих макроекономічних показників, наприклад, таких, як випуск секторе державного управління, видатки органів державного управління на кінцеве споживання, податки на продукти та інші податки на виробництво, субсидії тощо. Тим самим спотворюються не тільки масштаби участі секторе державного управління у виробничих і розподільних процесах з національної економіки загалом, але й самі розміри ВВП.

Ще однією проблемою, яка перешкоджає ефективному аналізу державних видатків або видатків сектору державного управління, їх вимірюванню, моніторингу й оцінці впливу на економіку та соціальне становище країни заходів державної політики, є використання касового методу бюджетного обліку, а не методу нарахувань. Касові операції не відображають відповідним чином момент здійснення операції й вплив на зміну активів. Метод нарахувань генерує інформацію, що відображає майбутні фінансові наслідки поточних напрямів державної політики.

Останнім часом зростає число країн, в яких документи, що містять вихідні дані, готуються за методом нарахування з використанням вартісної оцінки за ринковими цінами. Однак у більшості країн вихідні дані готуються на касовій основі (або ж іноді на основі зобов'язань по витратах), а вартісна оцінка активів або зобов'язань за ринковими цінами не проводиться. У таких випадках укладачам слід вносити у вихідні дані поправки з тим, аби привести їх у відповідність до методології Керівництва статистики державних фінансів МВФ 2001 року в тому, що стосується основи відображення в обліку та вартісної оцінки [4].

Перехід у статистиці державних фінансів до обліку економічних операцій за методом нарахування забезпечив би найкращу оцінку макроекономічного впливу державної податково-бюджетної політики, а при побудові рахунків сектору державного управління дозволив би уникнути використання інформації, що знаходиться за межами інформаційного поля статистики виконання бюджету, оскільки СНР вимагає відображати операції за методом нарахувань [7].

З огляду на світовий досвід та особливості розвитку України для функціонування державних видатків як активного інструменту макроекономічного регулювання необхідно вжити комплекс заходів з удосконалення консолідації статистики державних видатків. Зокрема:

розробити методичні рекомендації щодо розрахунку обсягу видатків сектору загальнодержавного управління з визначенням поняття та їх складових, провести рекласифікації операцій сектору для повноцінного впровадження міжнародних стандартів;

сформувати єдину базу даних усіх складових державних видатків;

забезпечити поступовий перехід до обліку економічних операцій за методом нарахування;

забезпечити виділення державних фондів та агентств, які мають цільове спрямування в блок «позабюджетних державних цільових фондів» для оцінки їх ресурсу та ефективності використання ресурсів;

при складанні статистики таких інституційних одиниць, як нефінансові та фінансові корпорації, окремо виділяти державний сектор;

забезпечити гармонізацію статистики державних фінансів із СНР;

запровадити методологічні підходи економічного аналізу державних видатків для оцінки їх функціонування в системі макроекономічного регулювання.

1. Будаговська С. Мікроекономіка і макроекономіка: підруч. для студентів екон. спец. закл. освіти: у 2-х ч. / Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін.; за заг. ред. С. Будаговської. – К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2001. – 517 с. 2. Віхров О.П. Фінансове право: конспект лекцій / О. Віхров, С. Ніщимна. – Чернігів: ЧДІЕУ, 2002. – 280 с. 3. Класифікація інституційних секторів економіки України [Електронний ресурс]: Наказ № 96 від 18.04.2005; Державний комітет статистики України (Держкомстат), Департамент макроекономічної статистики, Департамент планування та організації статистичних спостережень. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/baseot/ua-smtmxt.htm> 4. Руководство по обеспечению прозрачности в бюджетно-налоговой сфере [Электронный ресурс]. – Вашингтон, округ Колумбия : МВФ, 2007. – Режим доступу : http://www.ipbr.org/documents/pro.budget_acc.btg.pdf 5. Специальный стандарт распространения данных [Электронный ресурс] : руководство для подписчиков. – Вашингтон : МВФ, 2007. – Режим доступу : dsbb.imf.org/vgn/images/pdfs/sdds_legal_text_russian 6. Специальный стандарт поширення даних МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 7. Специальный стандарт поширення даних МВФ – Категорія показників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 8. Finance, Public Statistics Handbooks, manuals, etc. I. International Monetary Fund. Statistics Dept. II. Manual on government finance statistics.

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ СТАТИСТИКИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ РАСХОДОВ В УКРАИНЕ

Исследуются особенности формирования статистики государственных расходов в Украине, анализируется международный опыт, формулируются практические рекомендации.

FEATURES OF PUBLIC EXPENDITURE STATISTICS IN UKRAINE

The features of the formation of public expenditure statistics in Ukraine, analyzed international experience, formulate practical recommendations.

Стаття надійшла 12.07.2012

УДК 339.9

*У. М. Ніконенко**Українська академія друкарства***МАКРОЕКОНОМІЧНІ ІНДИКАТОРИ ВІДКРИТОСТІ
ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Висвітлено існуючі підходи до визначення поняття «відкрита економіка», за допомогою макроекономічних індикаторів здійснено оцінку рівня відкритості країн з розвинутою економікою та трансформаційних економік в умовах посилення процесів глобалізації.

Відкритість економіки, глобалізація, експортна квота, імпортна квота, зовнішньоторговельна квота, прямі іноземні інвестиції

Поглиблення глобалізаційних процесів суттєво впливає на світову економіку, визначаючи нові орієнтири її розвитку. Передумовою економічного зростання країни є послідовний перехід до економіки відкритого типу, включення її в систему світогосподарських процесів. Структурні зрушення в характері економіки, що реформується, а відтак інтегрується з глобальною системою потоків товарів і капіталів слід розглядати як зростання її відкритості.

Відкрита економіка виграє від міжнародного розподілу праці та ефективного використання капіталу. Проте разом з перевагами є й критичні зауваження, оскільки відкритість економічної системи може негативно впливати на макроекономічну політику країни. Саме тому проблема відкритості економіки країни тісно пов'язана з проблемою втручання держави в зовнішньоекономічну сферу для забезпечення рівня відкритості внутрішнього ринку країни для припливу іноземного капіталу, технологій, товарів і послуг на відповідному рівні.

Зростання обсягів зовнішньої торгівлі й залучення прямих іноземних інвестицій як основних макроекономічних індикаторів відкритості країн з ринковою економікою та країн, що розвиваються, сьогодні свідчать про подальшу глобалізацію найбільш динамічних сегментів світового ринку і вимагають перегляду національних законодавств у напрямі узгодження останніх із загальносвітовими нормами.

Проблематику відкритості глобальної економіки досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як А. Гальчинський, О. Даниленко, В. Козюк, О. Кремень, Р. Кулинич, Д. Лук'яненко, З. Луцишин, І.Маркович, Л. Петровська, М. Поумер, О. Рогач, А. Філіпенко, В. Шевчук та багато інших, що відображає принципове значення оцінки рівня відкритості економіки при реалізації зовнішньоекономічної політики.

Метою нашої статті є дослідження дефініції “відкрита економіка” й на основі аналізу макроекономічних показників оцінка рівня відкритості розвинутих країн і трансформаційних економік в умовах глобальної економіки.